

Da naša vas in naša mesta
bilà bi vseh krivic oteta,
naj sloga trdna, sloga zvesta
poveže delavca in kmeta!

SLOVENSKA VAS

Kmet bodi svoj:
Na svoji zemlji, v svojem domu,
v svoji vasi,
koderkoli slišijo se tvoji glasi,
odločaj sam:
takrat nastanejo ti boljši časi!

GLASILO SLOVENSKE KMEČKE IN DELAVSKE POLITIKE.

LETO I.

Izhaja dvakrat na mesec. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Trnovski pristan 14/I. Rokopisov ne vračamo. Naročnina za en mesec din 2.—, za četrt leta din 5.—, za pol leta din 10.—, za vse leto din 20.—, za zamejstvo letno 1.— dolar. Oglasi se sprejemajo. Čekovni račun št. 17.493.

ŠTEV. 9.

Vesele božične praznike in srečno novo leto želita vsem
somišljenikom in bralcem

uredništvo in uprava.

Masaryk kot človek in učitelj

(Govoril dr. Dragotin Lončar na prosvetnem večeru „Vzajemnosti“
v Ljubljani dne 12. nov. 1937. leta.)

Ob spominu na Masaryka, ki mu je posvečen današnji večer slovenskega delavstva, bi hotel v kratkih obrisih podati podobo njegove osebnosti kot človeka in učitelja.

Letos meseca oktobra je minilo 40 let, ko sem prvič videl in slišal takratnega praškega profesorja Masaryka. Mislite si veliko predavalnico, ki je bila nabito polna mladih ljudi, da niso sedeli samo v klopih, ampak tudi stali in se naslanjali, kjer je bilo mogoče, ob stenah in pri vhodu, da se je moral Masaryk v pravem pomenu besede preriti skozi to gnečo. Naslov predavanja je bil: **Kako naj delamo?** Čudno vprašanje, ali ne? Saj izobraženci vendar znajo delati, bi mislil povprečen človek.

Masaryk je dokazoval, da navadno ne znajo, ker so **ali preveč nepotrpežljivi ali pa se slepo navdušujejo**. Le poglejte jih, kako pričakujejo čudežev, da se človeška družba zboljša tako rekoč sama po sebi brez zavednega dela vseh, kako prepuščajo boj drugim in so vsi nesrečni, ako ne gre razvoj dogodkov takoj po njih volji. Ne poznajo ne **stalnosti v načelih ne načrta v načinu dela**. Masaryk je zavračal našo površnost, neodkritost in velikanje ter poudarjal, da velja samo **drobno, stvarno in vztrajno delo**. Pri tem se duševnost in telesnost prepletata, ker tudi cestni pometlač mora nekaj misliti pri svojem delu, ako naj ga vrši pravilno.

Masaryk je bil modrijan, ki je podajal smernice za življenje, ne suhoparen učenjak, ki bi bil zbiral drobtinice brez zveze s celoto in človekom. Širil je znanje, a obenem poglabljajl umevanje. Njegove besede so obsegale razodetje. Korenil je v stvarnosti in odkritosti, zato je bil učinkovit.

Ni pa bil za vsakogar. Predavanj ni podajal naučeno, ampak je sproti oblikoval svoje misli. Ni reševal končno različnih vprašanj, ki jih je spravljal na površje, ampak jih je dostikrat samo nakazoval, prepuščajoč posamezniku, da preišlja o njih in zaključuje po svoje. Bil je izredno kritičen ter je zavračal **vsako zaverovanost ali dogmatičnost** (tudi nasproti sebi). Zato je terjal samostojnost mišlje-

nja in delovanja. Mladina navadno ni bila dovolj pripravljena za takšen nauk, ker je bila vzgojena za slepo pokorščino, ali pa ni prav pojmovala njegovega poudarjanja o samostojnosti posameznika. Najodličnejši njegov učenec Edvard Beneš je pisal o sebi, da je hotel na vsak način najti nepravilnosti v Masarykovih trditvah, da bi mu nasprotoval in uveljavil svoje, ker je domneval, da biti samostojen pomeni neizogibno biti drugačnega mnenja, dokler ga ni skušnjava izučila o napačnosti tega stališča.

Masaryk se je povzpел v največjo višino iz nižin življenja. Njegov oče, Slovak, je služil na cesarskih posestvih na Moravskem kot kočijaž in birič, a sam se je nekaj časa učil kovaštva in bil tudi pomožni učitelj. Ker je mladini pripovedoval, da se zemlja suče okrog solnca, mu je domači župnik prepovedal, da bi širil v šoli takšen nauk, češ da ni resničen. Ni se sramoval svojega proletarskega rodu, ampak ga je poudarjal in priznaval njegov pomen v sodobni družbi. Ker je bil vzgojen v trdi šoli življenja, je imel od tod po mnenju Alojzija Šaška tisto bojevitost in odločnost, ki je otroci parketa navadno nimajo. O njegovi nezlomljivi volji je dejal najstarejši njegov sodelavec časnikar Jan Herben, da takšne ni poznala vsa češka zgodovina 19. in 20. stoletja.

Bil je v jedru verska narava, ki je gledal svet in življenje s stališča večnosti. Versko misel je pojmoval kot osebno doživetje; zato je terjal strpnost in ločil notranje prepričanje od zunanega videza. **Nastopal je proti dvojni morali, kjer bi bila ena za svetek, druga za petek**. Postal je iskalec Boga in poudarjal skladnost misli in dela, nauka in življenja. Boj za resnico — versko, znanstveno, politično ali narodno — mu je bil najvišje vodilo, ki mu je žrtvoval vse življenjske dobrine. V tem oziru mu je bil zgled Jan Hus, ki je bil tudi profesor na praški univerzi in ki je dal življenje na grmadi za svoje versko prepričanje. Bila sta si sorodna duhova. Masaryka so tožili celo pred cesarjem, da pohujšuje mladino, a nekoč ga je

gnalo pred sodišče nad 300 katehetov.

Bil je nasprotnik praznega besedičenja o narodu, pretiranega poveličevanja lastne narodnosti in nasilnega ravnanja z drugimi. Stal je skoraj proti vsemu svojemu narodu, ko ni veroval v pristnost nekih čeških pesnitev, ki naj bi bile dokazovale starost češke omike, a so se izkazale po njegovem in dokazu njegovih sodelavcev za ponarejene v novejšem času. Razglašali so ga za izdajalca domovine, se ga ogibali v javnih prostorih in pljuvali pred njim. Dolžili so ga nedovoljenih zvez z Rusijo, čeprav je bil znan protivnik carizma.

Drugi njegov nastop skoraj proti vsemu češkemu narodu sem doživel sam, ko je zavračal vražo o Židih, da potrebujejo krščanske krvi za svoje verske obrede. Na stala je takšna gonja proti njemu, da so mu dijaki preprečili predavanja in je celo mislil na to, da se izseli iz domovine.

In s kakšno npravno silo je branil hrvatsko-srbske politike, ki jih je avstro-ogrsko diplomacija s ponarejenimi listinami dolžila protidržavnih zvez s kraljevino Srbijo! Omajal je takrat trhlo podlago habsburške monarhije.

Imel je zaslugo, da so se napredni češki izobraženci bavili s socialnim vprašanjem, posebno z delavskim. Gospodarska, kulturna in politična prizadevanja češkega delavstva je podpiral z besedo in peresom, a tudi denarno. Po svojem proletarskem rodu je imel dovolj prilike, da je spoznaval vso zapuščenost ljudstva in krivičnost nad njim. Pretreslo ga je, ko je kot otrok videl ob velikem lovu, kako so Slovaki — priganjači trgali drug drugemu iz ust ostanke rezancev in oglodane kosti, ki jim jih je pustila gospoda od obilne pojedine. Sam je pripovedoval, da je začutil odpor proti gospodi. Imel pa je tudi pogum, da je ta odpor kazal neprikrito.

Kako je bil nasprotnikom trn v peti, ker je budil delavstvo in izobraženstvo k pravilnejšemu pojmovanju medsebojnega človeškega življenja, dokazuje naslednji dogodek. Leta 1907. je imel za delavstvo v Plznju šest predavanj o socializmu. Istega dne, ob isti uri in v isti ulici, ko se je nekoč vračal od predavanja, je nekdo z vitriolom polil plzenjskega zdravnika, da je dobil znatne poškodbe. Napadalec se je najbrže zmotil v osebi, a značilno je bilo, da ni bil nihče prijat. Naj omenim še to, da je dobil v svetovni vojni, ko je bival izven svoje domovine v boju z Avstro-Ogrsko, dvakrat zastrup-

ljenje, o katerem so domnevali zdravniki, da je prihajalo od posteljnine.

Vrhovna Masarykova vrlina, iz katere so izhajale vse druge, je bila poleg sposobnosti njegova **značajnost**, da je v vseh okolnostih ostal zvest samemu sebi. Njegovo načelo je bilo: **biti svoj za vsako ceno**. Tak človek je mogel postati voditelj češkega in slovaškega naroda v najtežji dobi njune novejšje zgodovine, ker sta mu zaupala zaradi njegove brez-pogojne poštenosti; saj je povedal kot predsednik republike v prvi poslanici češko-slovaškemu parlamentu, da je vodil ves osvobodilni boj brez vsake diplomatske zvičajnosti. Proti koncu življenja je tudi priznal, da ima glavno zadoščjenje v tem, ker je v bistvu delal v starosti isto, za kar si je prizadeval v mladosti kot učitelj, kritik in politik. Njegov kulturni, politični in socialni vzor je bila **človekoljubna vladavina ljudstva**, ker je vedno zagovarjal svobodo v vseh področjih življenja.

Slovensko delavstvo, najlepše se oddolžiš njegovemu spominu, ako Marxovemu klicu: Proletarci vseh dežel, združite se! dodaš Masarykov vzor človekoljubne vladavine ljudstva. Tako bodi danes, jutri in vsekdar!

Pobrano in prebrano

Največjim „jugoslovenom“, ki pa še nimajo poguma, da bi se izkrekli proti sporazumu, sta se v zadnjem času priružili še Hodjerova in Ljotičeva stranka.

Od poljedelstva živi v naši državi po poročilih „Državne zveze poljedelskih delavcev“ 4.327.000 družin, kar znaša 82% vsega prebivalstva. V Sloveniji pa živi od kmetijstva, gozdarstva in ribištva, po uradnih podatkih 690.561 ljudi, kar znaša 60,35% prebivalstva Slovenije.

Tednik „Novi list“, ki ga izdajajo v Nišu somišljeniki JRZ, dokazuje, da je naziranje, da smo Slovenci, Hrvati in Srbi trije narodi, komunistično. To je danes najbolj poceni izgovor.

Hrvatska „Gospodarska Sloga“ je imela letos 1. januarja že 116.011 članov. Letos je članstvo naraščalo približno po sedem tisoč mesečno, tako da jih ima danes že približno 200.000.

„Prizad“ državna ustanova za odkup in prodajo žita, je določil letos 240 tisoč dinarjev za raziskovanje, s čim se naš kmet prav za prav hrani. To je res uganka, ko nima nobenih dohodkov!

Palača nove državne tiskarne, ki so jo začeli zidati v Belgradu, bo veljala 30 milijonov dinarjev.

Zima je tukaj!

Najboljše se obvarujete pred njo, če kupite dobro zimsko blago v znani domači trgovini z manufakturnim blagom

Valentin Hladin

CELJE

Prešernova ulica 14

ZUNANJEPOLITIČNI PREGLED

Cerkev v Španiji.

Omenili smo, da je šteti med zavezniške generala Franca v Španiji zlasti tudi cerkev. Španci so katoličani. Cerkveni krogi so si znali pridobiti velike posebne pravice in je španska cerkev znana po velikem bogastvu. Razumljivo je zato, da se uradni predstavniki španske cerkve krčevito trudijo, da bi te posebne pravice ohranili.

Zaradi tega se je cerkev v Španiji združila z imovitimi. Kakor pravi ugledni španski katoliški novinar Jose Bergamin, se jim je v protikrščanski zmoti popolnoma uslužila, postala njih politično orodje ter tem imovitim slojem posodila za obrambo gospodarskih koristi navidez idealno obličje. Nikakor pa ni mogoče trditi, da bi bili vsi španski katoličani istega mnenja, čeprav se je generalu Franku posrečilo doseči priznanje papeža.

Ti cerkveni krogi so se za svoje posebne pravice začeli bati, ko je v letu 1931. prišlo v Španiji do republike. Ko je dobila takrat vlado v roke republikanska levica, je imela za potrebo, da te posebne pravice cerkve omeji, ker je bila to zahteva naroda. Vlada takrat nikakor ni bila socialno-revolucionarna, temveč moramo to vlado označevati kot vlado stranke, ki je imela v načelu zmerne socialne reforme, kakor so to na Francoskem radikalni, ki sta jih je vodila Herriot in Daladier. Ta vlada je izdelala 1931. leta ustavo, kjer se je določila ločitev cerkve od države. Odpravila se je davčna prostost za cerkveno imetje. Visoka državna plačila duhovniškim redovom so bila ustavljena. Izdala se je prepoved cerkvi, da bi smela odprodajati umetniške zaklade in poslopja. Duhovni redovi so bili razpuščeni in jim je bilo prepovedano imeti šole.

Zaradi tega so se cerkveni krogi ostro izrekli proti republiki. Pričeli so se organizirati v novo stranko; kajti prejšnja agrarna stranka, v kateri so v glavnem sodelovali, je postala nepriljubljena zaradi svojih protiljudskih nastopov.

Novemu katoliškemu gibanju je leta 1932. stopil na čelo znani Gil Robles, mlad jurist in sodelavec vodilnega katoliškega časopisa „El Debate“.

Ustanovil je novo katoliško ljudsko stranko („accion popular“). Poleg nje pa kot neko nepolitično zbirališče katoličanov organizacijo „accion catolica“, nekako katoliško akcijo. Osnoval je razne kmečke zadruge in katoliške zadruge

poljskih delavcev. Priznati moramo, da je bil Gil Robles zelo spreten organizator. Vrhunec njegovega delovanja je ustanovitev tako imenovane „C. E. D. A.“ ki predstavlja organizacijo vseh desničarskih strank.

S to vrhovno organizacijo desničarjev je kot s stranko reda nastopil proti levičarskim republikancem, katero mu je zaradi takratnih štrajkov uspelo predstaviti ljudstvu kot stranko zmede in nereda. Zato je dosegel tudi popoln uspeh pri volitvah, vendar previden kakor je bil, ni hotel zmage sam izkoristiti, temveč jo je delil z radikali, ki je bila nekaka stranka sredine. Čeprav je izšel iz volitev močnejši kot stranka sredine, je prepustil odgovornost v vladi radikalom, ki jih je predstavljal takrat Lerroux.

Tako je pričela v španski republiki zopet vladati desnica in s tem vedno večji konservativizem. Gil Robles je jemal oblast vedno bolj v svoje roke. Prišlo je do več vlad, katerih značilnost je bila, da so prehajale vedno bolj na desno. Ko je l. 1934. stopil sam v vlado, je imelo špansko delavstvo in španska levica vobče to za izdajstvo nad republiko, ker da se je vlada izročila monarhistom. Takrat je prišlo do znanega upora asturskih rudarjev in kovinarjev v oktobru 1934., ki ga je Gil Robles tako krvavo zatrl, kakor smo že poročali.

Toda tudi Gil Roblesovi uspehi niso bili trajni. Pri prihodnjih volitvah je zopet zmagala španska levica. V—č.

Francoski zunanji minister Delbos je prišel v Belgrad, kakor je bil že v drugih glavnih mestih nasledstvenih držav. Gre za to, da se utrdijo vezi med Jugoslavijo in Francijo, ki so zrahljane. Slovenci moramo biti odločno za francosko-jugoslovansko prijateljstvo, ki je bilo osnova pri ustanovitvi naše države in ki je porok njenega obstoja.

Madjarski pisatelj Feya je bil obsojen na dva meseca zapore, ker je napisal in izdal knjigo, v kateri opisuje revno življenje madjarskega kmeta. Tudi tam mašijo resnici usta.

Dvajsetletnica Sovjetske zveze.

Sovjetska zveza je praznovala dvajsetletnico svojega obstoja. Ob tej priložnosti so pisali časniki o njenem kulturnem napredku v primeru s carskim režimom. Šolske mladine je sedaj 38 milijonov, pod carjem je bilo 8 milijonov. V srednje šole hodi 18 milijonov fantov in deklet ter 9 milijonov odraslih — pred vojno pa skupaj samo 1 milijon. — Šolska obveznost velja sedaj tudi za odrasle, če ne znajo pisati in brati. Knjig je izšlo lani 570 milijonov, leta 1913. pa le 87 milijonov. — Časopisov je desetkrat več. Drugi največji časopis je kmečka „Krestjanskaja gazeta“, ki izide vsak dan v 1 milijon 750.000 izvodih.

V Združenih državah severne Amerike (USA) je nad 9 milijonov brezposelnih. Po najnovjšem štetju prebiva v teh državah 129 milijonov ljudi.

Belgija je po enem mesecu vendar dobila novo vlado. Sestavili so jo socialisti, krščanski demokrati in liberali.

V Franciji je policija razkrila organizacijo in skladišče monarhističnih prekuhov, ki so imeli namen najprej uvesti diktaturo in nato spremeniti republikansko obliko vladavine v monarhistično. Orožje so dobivali iz Nemčije.

Vlada kantona Zürich (t. j. v eni izmed 25 malih, a svobodnih švicarskih državic), je izdala zakon, po katerem mora biti vsak, ki se peča z mlekarstvom, član kake mlekarke zadruge.

V Italiji ne pečejo po prvem decembru več belega, pšeničnega kruha, ker

morajo pšenični moki dodajati obvezno najmanj 10% koruzne moke.

V Češkoslovaški je 328.000 organiziranih prostovoljnih gasilcev.

Volitve v Romuniji bodo 20. decembra, toda ne bodo popolnoma svobodne.

Pariško svetovno razstavo je obiskalo 31 milijonov ljudi.

Iz domače politike

Razvoj slovenske politike

Skupina bivše S. L. S., ki je nastopila, kakor smo že poročali, proti politiki J. R. Z., se je oglašila pri dr. Mačku. Po našem mnenju bi bila njena naloga ta, da se združi s krščanskimi socialisti v skupno gibanje, ki preseka končno dosežani način politike, kakor se je bil razvil v bivši S. L. S. in roditelj J. R. Z. Ne dvoje gibanj: krščansko-socialno in bivša S. L. S., ampak enotno, krščansko-socialno na osnovi resnične narodne enakopravnosti in prave socialne svobode za slovensko delovno ljudstvo. Med svetovno vojno je bil podoben primer: Krekov krščanski socialist je zmagal politično nad Šusteršičevim kmetom, ki je bil jedro bivše S. L. S. Danes je prav tako odločilna doba. Vsako omahovanje bi pomenilo nadaljevanje starega „taktiziranja“ namesto načelnega pohoda v ravni črti, pri čemer se cerkev in politika ne smeta enačiti, ker „katoliška skupnost“ je verski pojem, a ne more biti političen. Lr.

Tri interpelacije.

Narodni poslanec inž. Franc Zupančič, je naslovil interpelacijo na ministra financ, na ministra socialne politike in na ministra kmetijstva. V teh interpelacijah prosi g. poslanec omenjene ministre, da pomagajo prebivalstvu Slovenije, posebno dolenskim okrajem, ki so jim letošnje vremenske nesreče napravile veliko škodo, tako da je velik del kmetov v posameznih krajih ostal brez vseh sredstev za vsakdanje življenje, brez hrane in obleke, nekaterim so pa poplave uničile tudi domove. V interpelacijah predlaga g. poslanec, da se prizadetim kmetom odpišejo davki, omogoči obnova domov, nakup potrebnega živeža in se tako rešijo obupa in lakote. Nadalje predlaga, da se jim odloži plačilo že zapadlih anuitet po uredbi o likvidaciji kmečkih dolgov. Pričakujemo, da se odločilne oblasti vendarle zganejo, posebno, če jim je blaginja ljudstva res kaj pri srcu!

Kako poroča o nas „Zbor“?

Glasilo ljoticvecev v Sloveniji, „Zbor“, je pisalo v številki z dne 2. decembra, da naš list do letos ni

Predsednik španske republikanske vlade Negrin, je izjavil, da bo po njegovem mišljenju trajala državljanska vojna v Španiji še dve leti.

Kitajska je dobila v zadnjem času mnogo letal iz Rusije. Tudi Anglija ji je poslala velike količine vojnega materiala.

nikoli priznaval našega največjega državnega praznika.

V domoljubju se mi pač ne pretekamo, to prepuščamo našim meščanskim desničarjem in levičarjem, ki drug drugega ovajajo, češ da ni domoljuben. V tem poslu imajo že skušnje: prej so se pritoževali na Dunaju, zdaj v Belgradu. Tako delajo hlapci nasproti svojemu gospodarju.

Ljudje, ki stojimo kot odgovorniki za „Slovensko vasjo“ smo se že pred ustanovitvijo tega lista, še več: pred 1. decembrom izrekli za združenje vseh južnih Slovanov na osnovi enakopravnosti in svobode. Te misli nismo nikoli tajili; toda obenem smo bili proti temu, kako se je ta misel dejansko uresničila, ker pomeni to v svojih doslednih nasledkih uničevanje slovenske bitnosti. Naše stališče, ki je utemeljeno v zgodovini in sodobnem življenju, se glasi: **slovenstvo je izhodišče** (seveda tudi hrvatstvo, srbstvo in bolgarstvo) in osnova za pravilno umevano skupno državo, a ne narobe, kakor dela današnji nacionalizem, ki obožuje državo ter pri tem uničuje samostojnost posameznikov in narodov.

Ministrski predsednik Stojadinović v Rimu.

V nedeljo, dne 5. t. m. je prišel v Rim naš ministrski predsednik Stojadinović, ki je bil sprejet z velikim slavjem. Kakor poroča „Samouprava“ z dne 7. t. m. so porabili Rimljani kar devettisoč metrov platna za naše državne zastave in na rimski postaji ga je sprejel sam Mussolini. Predsednik vlade je bil sprejet v posebni avdienci tudi od italijanskega kralja in papeža. O razgovorih,

Otvorjen je popolnoma preurejen in povečan

Trgovski dom

Stermecki
Celje

Zato pridite in oglejte si ogromno zalogo manufakture, konfekcije, čevljev in galanterije, ker so prav v ta namen

znižane cene!

OGLASI

v našem listu imajo velik uspeh vedno in povsod.

ki jih je imel naš ministrski predsednik s predsednikom italijanske vlade Mussolinijem, je bilo objavljeno naslednje uradno poročilo: „Na sestankih, ki jih je imel ministrski predsednik Stojadinović z Mussolinijem in italijanskim zunanjim ministrom grofom Cianom, se je na temelju proučevanja posebnih in splošnih vprašanj, ki zanimajo obe državi, jasno pokazalo, da se odnosi med Italijo in Jugoslavijo razvijajo v popolni harmoniji z belgrajskim sporazumom z dne 25. marca t. l. Ugotovljeno je bilo, da je volji za prijateljstvo in popolno zupanje, ki se je utrdilo v teh sporazumih, v polni meri ustrezala politična delavnost obeh sosednih in prijateljskih držav kakor tudi to, da je belgrajski sporazum že pokazal odlične uspehe. Zato je potreben sklep, da postane to sodelovanje še bolj pristržno in tesno na vseh področjih in to v skupno italijansko-jugoslovensko korist, da se utrdi mir in red.“

Nadžkof dr. Anton Bauer umrl.

V torek dne 7. t. m. je v Zagrebu umrl vrhovni predstavnik katoliške cerkve v Jugoslaviji zagrebški nadškof in metropolit hrvatski dr. Bauer Anton, ki je bil tudi predsednik škofovskih konferenc. Pokojnega nadškofa, ki je umrl v 82. letu življenja, spoštujemo predvsem zaradi njegovega neustrašenega nastopa ob petomajskih volitvah 1935. leta. S svojo spomenico, ki jo je takrat naslovil na krono in v kateri je ostro protestiral proti volilnemu nasilju Jevtičevega re-

žima, je tudi prispeval svoje k zrušitvi tedanjih nasilnikov.

V Ljubljani se je ustanovila: **Akademija znanosti in umetnosti**, to je najvišji zavod, ki ima namen, da proučuje znanosti vseh panog in ustvarja umetnine iz vseh področij. V naši državi so že imeli tak zavod Hrvati v Zagrebu in Srbi v Belgradu. Slovenci smo ga dobili sedaj po dolgem prizadevanju.

Z zaplenjenim saharinom, ki so ga v dveh mesecih zaplenili in uničili belgrajski cariniki, bi lahko osladili okrog 28 milijonov skodelic kave in vsak naš državljan bi dobil dve skodelici. Saharin je bil vtihotapljen, njegova množina pa nam dokazuje, kako zelo je razširjeno oslajevanje s saharinom, kljub temu, da nima nobene hranilne vrednosti. Ljudstvo pač nima denarja za sladkor, ki je tako obdavčen, da je postal za delovne sloje že luksuz.

Vrednost divjačine, ki jo postrele lovci v naši državi v enem letu, znaša približno 50 milijonov dinarjev.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani poroča, da so se delavske plače v Sloveniji letos dvignile za približno 5,4%, draginja pa je v tem času narasla za 20 odstotkov.

Vztrajajte v boju za dosego svojih človeških pravic in vedite, da je vztrajnost in neomahljivost porok bodočnosti slovenskega delavnega ljudstva!

Vestnik „Sloge“

gospodarske in podporne zadruga slovenskih kmetov in delavcev

Zadugarjem „Sloge“ iz šmarskega okraja!

Pozivamo zadugarje iz šmarskega okraja, da se zglase pri svojih zaupnikih in jim sporoče svoje želje zaradi skupne nabave potrebščin. Za kraje Dobje, Planina, Slivnica, Žusem itd., naj se zadugarji zglase pri Mastnaku Francetu ali Mastnaku Ignacu iz Bukovja pri Slivnici ali pa pri Arliču Matiju iz Paridola pri Slivnici, kjer zvedo vse potrebno zaradi skupne nabave koruze in ostalega.

Čigava je zemlja v Jugoslaviji?

Naša država spada med tiste države, v katerih je agrarna reforma zavzela precejšen obseg. Dosti zemlje je bilo razdeljene in storjen je bil poskus vsaj do neke mere popraviti krivice, pod katerimi je naš kmet trpel dolga stoletja. Agrarna reforma naj bi mu omogočila, da postane na svoji zemlji svoj gospod. Vendar obstajajo v razdelitvi zemlje še velika nesoglasja in nam to dokazuje poročilo „Zveze poljedelskih delavcev Jugoslavije“, iz katerega prinašamo tudi mi naslednje podatke:

Vse obdelane plodne zemlje v naši državi je 23 milijonov 846.000 hektarov. Od tega ima 4.193.000 malih in srednjih posestnikov 11.732.000 hektarov zemlje in 133.500 velikih kmetov ter veleposestnikov pa 12.114.276 hektarov. Mali in srednji kmetje torej, ki obsegajo 95% kmečkega prebivalstva, imajo v lasti le 49% zemlje, a veliki kmetje in veleposestniki, ki jih je vseh skupaj komaj 5%, imajo 51 odstotkov zemlje. Na eno družino prve skupine (malih in srednjih kmetov) pride povprečno 2,79 ha, na eno družino druge skupine (veleposestnikov in velikih kmetov) pa pride 98,23 ha.

Še večja razlika je razvidna, če primerjamo kmečke družine po njih letnih dohodkih:

1) **Brez urejenih dohodkov** je 452 tisoč 500 družin. To je 9% vseh kmečkih družin, ki imajo vsega skupaj 3,9% zemlje.

2) **Do 1000 din dohodka letno** ima 2.980.000 družin. To je 68,9% vseh družin, ki imajo v lasti le 24,7 odst. obdelane zemlje.

3) **Od 1000 do 2000 din letnega dohodka** ima 441.000 družin. To je 10,2% vseh kmečkih družin, ki imajo v lasti 10,5% vse zemlje.

4) **Od 2000 do 4000 din letnega dohodka** ima 280.000 družin, kar znaša 6,48% vseh kmečkih družin. V lasti imajo te družine 9,9% vse zemlje.

Kakor vidimo po teh številih, nima velika večina naših kmečkih družin niti en tisoč dinarjev letnega dohodka.

Škoda, da se nanašajo ti zanimivi in poučni podatki le na ozemlje vse države in nimamo točnih podatkov, kakšne so razmere v posameznih pokrajinah.

Centralizacija denarja.

Gospodarske in socialne razmere vasi in vaščanov je preučeval veliki Janez Ev. Krek in spoznal, da je njihov kulturni napredek mogoč le tedaj, če se tudi malemu bajtarju nudi mogočnost, da dobi kredit in s tem povzdigne svoj gospodarski položaj. To je praktično dosegljivo z ustanavljanjem hranilnic po vseh farah in tako omogočil vsakomur, da je prišel poceni do kredita. Odbor posojilnice je poznal slehernega vaščana v okolici in vedel oceniti, ali bo posojeni denar koristno uporabil ali ne, in reše-

val po tem načelu tudi prošnje za kredit. Poslovanje teh kreditnih zadrug je bilo naglo. Če je bil v ponedeljek sejem in je gospodar potreboval denarja za nakup živine ali prašičev, je stopil v nedeljo po maši v posojilnico, sporočil tam zbranemu odboru svojo željo in je še isti dan, ko je izpolnil potrebne pogoje in predpise, dobil denar brez vseh posebnih poizvedovalnih stroškov, ker so ga pač vsi dobro poznali.

Tako je bilo pri nas, dokler je prevladovalo prepričanje, da mora denar služiti napredku vsega ljudstva, ne samo nekaterim. Tako je bilo pri nas, dokler je gospodaril z narodnim prihrankom narod sam.

Toda prišlo je drugače, kajti po vsej državi niso bile take razmere na denarnem trgu. V krajih, kjer takih kreditnih razmer ni bilo, so začeli razmišljati, kako bi tudi tam nekaj ustvarili. Ustanovili so „kmečko banko“, kamor naj bi se stekal ves denar. Nato so ustanovili krajevne zadruga, katerim naj bi kmečka banka posojala denar, te bi ga pa oddajale naprej potrebnim vaščanom. Torej zidanje hiše od zgoraj navzdol. Krajevne zadruga namreč že niso bile več popolnoma same svoje, ampak odvisne od banke.

Tako organizirani kmečki kredit ni zadovoljil pokrajin, katerim je bil namenjen. Kmetom in vaščanom ni bilo pomagano, ostalo je skoraj vse pri starem. Šli so še naprej. Vse kmečke dolgove so spravili v en sam zavod in to brez izjeme. Z uredbo o „kmečki zaščiti“ so tudi slovenske posojilnice morale odstopiti svoje dolžnike osrednjemu zavodu in s tem je bilo konec tistih razmer v Sloveniji, ko si je lahko vsak pomagal, kdor je hotel in znal. Bližnja bodočnost nam pokaže, kaj je ta korak pomenil za našo vas in našega človeka.

Kmečki kredit je ubit. Kredit pomeni zaupanje in tega zaupanja do kmečke gospodarske moči ni več. Ostale so posojilnice, a ostale so brez sredstev ker ni kredita, to se pravi kredita za kmeta.

Kakor slišimo, ustanavljajo v Belgradu novo „Centralno zadrugaško banko“. Zopet nova centralizacija denarja. Ali bo denar na ta način lažje dostopen tistim, ki bi si s kreditom radi izboljšali svoj gospodarski položaj? Kaj se pravi dobiti posojilo pri centralnih (osrednjih) denarnih zavodih, ve vsak, ki je kdaj to poizkušal.

Izterjevanje kmečkih dolgov.

Podružnica Privilegirane agrarne banke v Ljubljani je objavila pred kratkim opozorilo kmetom-dolžnikom, kako se bodo izterjevali zapadli letni obroki. Iz tega opozorila posnemamo tole:

Letne obroke izterjujejo namesto banke davčne uprave, ki imajo pravico izterjati obrok prisilno, tudi s prodajo nepremičnin (posestva), če dolžnik ne plača pravočasno. Doslej se to sicer ni godilo v veliki meri, ker smo imeli posebna navodila finančnega ministra, sedaj pa ta navodila niso več v veljavi in poteka zadnji čas za plačilo. Člen 48. Uredbe o likvidaciji kmečkih dolgov določa, da izgubi dolžnik, ki ni plačal do spelega obroka, pravico do 12 letnega obročnega plačevanja. Plačati mora ves dolg takoj. Edina izjema je, če je bil

prizadet od vremenske nesreče in mu je oblast zaradi tega dovolila odpis davka. V tem primeru se ne more od njega izterjati ves dolg, ampak samo letni obrok (amuteta). Privilegirana agrarna banka pa v nobenem primeru in pod nobenim pogojem ne bo dovoljevala odloga plačila.

Istočasno je bilo uradno objavljeno, da so kmetje-dolžniki do 2. decembra plačali le 51% prvega obroka. Če se bodo torej davčne uprave strogo držale besedila uredbe in njenega tolmačenja po pristojnih oblastih, pojde skoraj polovica posestev kmetov-dolžnikov na prisilno dražbo. Vprašamo: ali naj bo to uspeh uredbe o likvidaciji kmečkih dolgov, o kateri so zagotavljali, da je bila sprejeta v korist kmeta?

Še nekaj. Statistično je dokazano, da izterjujejo pri nas davčne uprave davke skoraj 100%, medtem ko je ta odstotek v južni Srbiji neprimerno manjši. Zato je pri nas nevarnost prisilnega izterjevanja kmečkih dolgov mnogo večja, kljub temu, da so naši kmetje-dolžniki plačali že okrog 90% predpisanega zneska. Bojimo se, da bodo najtežje določbe uredbe o likvidaciji kmečkih dolgov zadele v prvi vrsti slovenskega kmeta. Ni prav, da morajo kmetje plačevati svoje dolgove ki so jih napravili v letih gospodarske konjunktore sedaj, ko preživljamo vsestransko gospodarsko stisko.

Sejmi v drugi polovici meseca decembra.

Sejem, ki pade na nedeljo ali praznik, se vrši, če ni izrečno drugače določeno, na naslednji delavnik.

- 16.: Videm pri Brežicah, Velika Loka na Dolenjskem,
- 18.: Dol. Lendava,
- 19.: Brežice, Teharje,
- 21.: Krašnja, Laško,
- 23.: Rakek,
- 27.: Vitanje, Radeče pri Zid. mostu, Vrhnika,
- 28.: Dob pri Domžalah,
- 29.: Mirna peč na Dolenjskem,
- 31.: Kočevje, Zagorje.

TRŽNO POROČILO.

Pšenica. Ponudba je velika, kupcev malo, zaradi tega je cena v Vojvodini padla za 2 din. Na našem trgu ta padec ni še očitno.

Koruza. Stara koruza se zelo težko dobi. Umetno sušena stane 129—130 din slovenske postaje.

Oves: din 150,0—.

Živina: Voli prima din 6.—, II. vrste din 5—5,50; telice din 5,50; krave din 5.—; prašiči špeharji din 7—8, pršutarji 6 do 6,50 din.

Cene vinu v Dalmaciji: severna Dalmacija črna vina 2,50—3 din, bela 3,70 do 3,90 din, otoška vina so dražja. Cene so trdne, ker je kupcev dosti, blaga malo.

Denar:

1 francoski frank	din 1,46
1 švicarski frank	„ 10.—
1 angleški funt	„ 235.—
1 dolar	„ 43.—
1 lira	„ 2,25
1 češka krona	„ 1,50
1 šiling	„ 8,70
1 nemška marka	„ 14.—

Podprite svoj tisk in zbirajte za tiskovni sklad!

Dopisi

Dopis iz Leskovca pri Krškem

Po dolgem času obljub smo v nedeljo, dne 27. novembra tudi pri nas dobili elektriko. Že pred leti je neka zagrebška tvrdka stavila ponudbo, da bi regulirala Savo in zgradila pri Krškem elektrarno. Če bi se bilo takrat to res zgodilo, bi imeli danes mnogo cenejšo električno razsvetljavo in tudi delavstvo bi bilo takrat in še sedaj dobro zaslužilo. Pa tudi kmetje bi dražje prodali svojo zemljo. Takratni načrt in ponudba je padla v vodo, največ po prizadevanju tistih, ki si danes laste vse zasluge za sedanjost napeljavajo elektrike.

Kakor smo zvedeli v nedeljo, ko je bila slovesna otvoritev električne centrale, gre največ zaslug tukajšnjemu kaplanu g. Tomazinu, kar pa menda ne do bržalo; saj tukajšnji občani še dobro vedo, da je bil on tisti, ki je delal proti prvotnemu predlogu zagrebške tvrdke, po katerem bi imeli danes elektriko mnogo ceneje. Mnogo hvale je bilo izrečene tudi Pokojninskemu zavodu v Ljubljani, ki je dal potrebno posojilo po 8%, med tem ko bi se bilo lahko dobilo po 3 do 4%. Da so pri vsem pozabili našega vaščana Žnidaršiča, ki ga je pri delu za elektrifikacijo ubil drog, lahko razumemo.

Na slavnosti je nastopilo več govornikov, ki pa so hvalili samo sebe in svojo lastno stranko, pozabili pa, da bo moralo napeljavajo elektrike plačati ljudstvo samo iz svojih žepov.

V cerkvi je govoril tudi g. dekan Kurent, ki se je zahvalil Bogu za novo luč in ga prosil, da bi ta nova luč prinesla ljudem tudi luč spoznanja. S tem smo vsi soglašali. Tudi mi želimo še več spoznanja, kakor ga je danes, čeprav veliko ljudstva že danes prav dobro ve ločiti besede od dejanj. Pirč Slavko.

Dopis iz Prevorja pri Pištajnu.

Kakor znano smo se Prevorjani vselej in vztrajno bojevali za kmečke in delavske pravice in se tako še danes.

V danem položaju pa je naša dolžnost, da se še trdneje oklenemo svojega glasila „Slovenske vasi“, ki je kmečko-delavska in mora taka tudi ostati. Skrbimo, da pride v sleherni vasio našega okoliša, nabirajmo naročnikov in podprimo tudi z delom njena prizadevanja, da postanemo res kdaj sami svoji, ker le tedaj nam bo boljše. Naročnik.

Gradišnikovemu Francetu v spomin!

(Dopis iz Fram.)

Komaj mesec dni je, ko sva še skupaj delala in se navduševala za svobodo in rešitev izpod socialnega jarma. Bil si naš zvest somišljenik in Tvoje žuljave roke so ti kazale pravo pot in te tudi privedle v naše gibanje. Z vsem srcem si bil navezan na rodno grudo in temeljito spoznal vse brezmejno izkoriščanje slovenskega kmeta po gospodi. Zato si zvesto sodeloval v skupnem prizadevanju po izboljšanju in vzpodbujanju tudi omahljivce in zapeljivce.

V hipu si moral oditi. Zločinska roka ti je vzela življenje. Vedi pa, da bo ostal med nami Tvojimi tovariši lep spomin nate in da se bodo naše vrste od dne do dne bolj množile. Tone C.

Dopis iz Prekmurja.

Tudi somišljeniki s severne meje naše lepe Slovenije, se oglašamo v „Slovenski vasi“. Pozdravljamo predvsem tiste, ki pri listu sodelujejo in se jim zahvaljujemo, da tako vztrajno delajo za prebujenje kmečko-delavske državljanske zavesti. Zavedamo se, da nam bo boljše šele takrat kadar se delovno ljudstvo zave vseh narodnih, političnih in socialnih krivic, ki jih danes voljno prenaša.

Zato pozivamo vse somišljenike iz dolnjelendavskega okraja, da list naročajo in nabirajo novih naročnikov ter s tem podpro prizadevanja, ki jih list zastopa. Gašparič Stefan.

Iz uredništva in uprave

Položnice: Današnji številki smo priložili položnice. Prosim somišljenike, ki list prejema in do danes še niso poravnali naročnine, da to takoj store, ker jim bomo sicer ustavili pošiljanje lista.

Tiskovni sklad: „Slovenska vas“ mora imeti za svoj varen obstoj in napredek močan tiskovni sklad. Zato prosimo vse somišljenike, da ob vsaki primerni priložnosti nabirajo prispevke za tiskovni sklad. Zbrati moramo nekaj somišljenikov, ki bodo redno vsak mesec prispevali v tiskovni sklad. Prosim Vas torej, da nam sporočite imena in naslove tistih somišljenikov, ki bi lahko redno prispevali, da se uprava nanje obrne.

Dopisnike opozarjamo, da mora imeti uredništvo dopise vsaj en teden prej v roki, preden list izide, ker je treba vsak dopis urediti, preden ga izročimo tiskarni. Sporočite nam tudi vedno, ali naj objavimo pod dopisom Vaše polno ime ali samo začetne črke. Pišite dopise samo na prvo stran, drugo stran pustite prazno.

Somišljeniki posnemajte! Naš somišljenik Arlič Matija iz Paridola, p. Slivnica pri Celju, je v kratkem času nabral 62 naročnikov za „Slovensko vas“. Priporočamo, da so naročniki iz najbolj obubožanih slovenskih krajev, kjer ponekod nimajo niti za sol in vžigalice. Zavedajo pa se kljub vsemu siromaštvu in pomanjkanju, da je treba podpreti kmeč-

ko-delavski tisk in zato z veseljem žrtvujejo zadnje dinarje, da se naroče na naš list, ker vedo, da kmet in delavec ne bosta nikoli prišla do pravice in svobode, če ne bosta požrtvovalna. Želimo, da bi Arlič našel še mnogo posnemalcev širom Slovenije.

Izdaja konzorcij, ki ga predstavlja Dovč Ivan, kmetovalec iz Šmartnega ob Savi. — Urejuje in za uredništvo odgovarja Kreutzer Pavel, Ljubljana, Trnovski pristan 14/I. — Tisk J. Blasnik nasl., Univerzitetna tiskarna in litografija, d. d. v Ljubljani. Odgovoren L. Mikuš.

Knjigarna, trgovina papirja
umetnin in muzikalij
Franc Leskovšek
CELJE - Glavni trg št. 9
Telefon 94 Račun poštne hranilnice 16.143
Na drobno! Na debelo!

Karol Pajk
Celje, Glavni trg št. 2
telefon št. 298
Specialna trgovina moškega
perila in modnega blaga
Velika izbira! Cene nizke!

Karol Florjančič - Celje

Telefon 74

Cankarjeva c. št. 2

Zaloga elektromotorjev, dinam, števec, žarnic, izoliranih cevi, likalnikov, kuhinjskih aparatov, izolatorjev, žic, armatur, svetilk, lestencev, nočnih svetilk, ventilatorjev, zvoncev, telefonov, vsakovrstnega elektromateriala, radioaparatorov in radiomateriala

„Tesla žarnice“

prva domača, sveti čisto, je tripežna, porabi malo toka in je poceni. Dobi se pri tvrdki

Karl Loibner Telefon 120
Kralja Petra c. 17 - pri „Zvoncu“

Manufaktura in moda

Sentjunc Gabrijel

CELJE, Glavni trg 9

SUKNO za modo in
ODEJE šport,
iz lastne
tovarne
in vso manu-
fakturo nudi
po zelo solid-
nih cenah

Fr. Dobovičnik
C e l j e

Gospodska ulica

Zahtevajte pri urarjih le

JUNGHANS

ure, ker so prvovrstne!

„FENIX“

Tvornica usnatih izdelkov: Kovčegi, aktovke, damske torbice, denarnice, pasi za gasilce, vzorčni kovčegi itd.

Moderne tkanine

za damske obleke, plašče,
kostume nudi v veliki izbiri

M. Pšeničnik
MANUFAKTURNA IN MODNA
TRGOVINA
Celje

Tvornica zemeljskih, kemičnih, oljnatih in lakastih barv, firneža, lakov, steklarskega kleja itd.

Franc Čuk, Celje

Fr. Strupi, Celje

Prešernova
ulica št. 4

zaloga stekla, porcelana, raznovrstnih šip, svetilk, okvirov za podobe itd.

NA VELIKO.

NA DROBNO.

Zagrebško skladišče manufakture

Celje, Glavni trg 10

je edina in prva trgovina take vrste v Celju in prodaja vse blago po strogo tovarniških cenah

Nova trgovina! Sveže blago! Tovarniške cene!